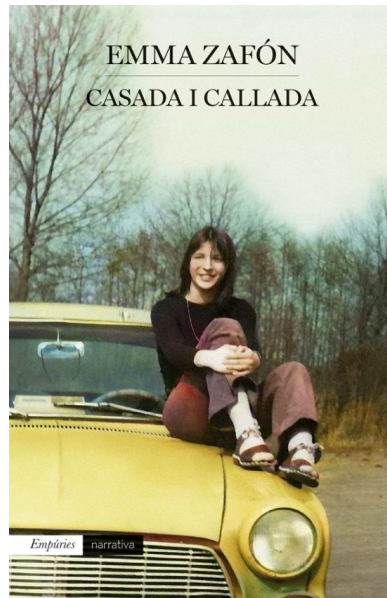

Un retrat lúcid i precís

Autoria: Emma Zafón
Títol: *Casada i callada*
Editorial: Empúries, Barcelona, 2023
200 pàgines

Els anys 70 a Espanya van ser una època de profunds canvis polítics i socials, marcats per la transició política i la consolidació de la monarquia parlamentària. No obstant això, en aquest cas, el relat d'una època convulsa però vitalista, arriba en clau de gènere i mitjançant el subtil marcar de la quotidianitat. *Casada i callada* constitueix el retrat d'una generació de dones que començaran a desemmordassar-se de la lenta agonia del franquisme i, amb això, a trencar els motles d'una societat llòbrega i adolorida.

Emma Zafón, periodista i escriptora (Llucena, l'Alcalatén, 1987), posa veu a la història d'una jove que aspira a anar més enllà d'allò quotidià amb una vitalitat innocent i la cerca de l'alegria i la transgressió censurada a tota xica de província. Amb una construcció senzilla i lineal, l'autora dona vida a la constel·lació d'anhels d'una jove que xocaran permanentment amb les limitacions de tota una generació de dones que construïen somnis i utopies enfront de les condemnes imposades per la moral imperant. D'acord amb els moviments feministes dels anys setanta, que van eixir al carrer i van posar les bases de la lluita actual contra la societat patriarcal, la protagonista lídia les

seues xicotetes batalles en l'esdevenir quotidià. És a través dels seus ulls que es va desgranant retrospectivament la història de la dona espanyola i els seus fantasmes: la independència, l'equiparació de drets entre sexes, el reconeixement de la diferència i la constatació del canvi en les relacions familiars i el comportament col·lectiu.

Filla del forner del poble, la protagonista aspira a ser mestra i ho aconseguirà, no per tindre una vocació determinant, més aviat per no conèixer un altre ofici que li permeta pensar altra realitat diferent de la del poble. No obstant això, els seus estudis no la deslliuraran d'un futur que, per a ella i la resta de dones de la seua generació, està fixat per endavant. Matrimoni, obediència i reproducció continuen sent, a l'Espanya dels setanta, la memòria emocional i física de les dones del país. Amb vocació de continuïtat i per evitar ser assenyalada al poble, arribarà Ximo a la seua vida. Un xic ben paregut, de classe social superior i amb possibles, perquè la seua família té una fàbrica de ceràmica.

Amb la irrupció del jove seductor afloraran en la novel·la totes les pors relacionades amb la inseguretats física de la protagonista, travessada per la falta d'educació sexual i coneixement sobre el seu cos i les seues necessitats. Així s'estableix una relació desigual que la conduirà a un matrimoni infeliç caracteritzat per actituds i insinuacions discriminatòries del marit que, encara que són en general desapercebudes per la protagonista, constitueixen una forma de violència de gènere clara per al lector i la lectora. Les expressions de Ximo, el seu tracte i la falta de responsabilitat amb els dos fills que tenen en comú marginalitzen a la dona i reforcen el domini de l'home sobre ella. Tot això determinarà la transformació d'una relació d'amor i admiració cap a ell que desembocarà en un final d'odi i fastig cap al seu vincle. Un retrat lúcid i precís de l'educació sentimental de moltes dones preses del matrimoni que constitueix la més forta de les denúncies cap als deures de gènere imposats a l'Espanya de l'època.

Una relació d'esclavitud incondicional que l'obliga a engolir i suportar, constituint-la com a digna hereva de generacions de dones abnegades al matrimoni i la servitud en una Espanya que, si bé ja abraçava la democràcia, encara li quedaven molts anys per a desempolsar l'olor a naftalina del franquisme. Així doncs, amb un admirable afany realista i costumista, l'autora recorre l'Espanya dels anys setanta, indagant en la realitat lingüística de l'època, i en els usos i costums de la vida a la comarca, referits a les seues

CAR ACT ERS

gents, la seua essència i el seu folklore tradicional. Les històries de les dones són també les històries dels pobles que les van veure créixer i que, com a la protagonista de *Casada i callada*, les van educar en els seus costums i restriccions, però les van nodrir de la seua cosmogonia i la seua riquesa del registre oral.

Núria Lorente Queralt